

TYÖNANTAJA EI VOI HYLLYTTÄÄ PALOMIESTÄ AJO-OIKEUDEN VÄLIAIKAISEN MENETTÄMISEN JOHDOSTA

Palomies A menetti ajo-oikeutensa toistuvien liikenerikkomusten johdosta noin kuukaudeksi. Työnantaja kehotti A:ta hakemaan palkatonta virkavapaata ajanjaksolle, jolla hänellä ei ollut voimassa olevaa ajo-oikeutta. A ei tällaiseen menettelyyn suostunut, jonka jälkeen työnantaja pidätti A:n virantoimituksesta viranhaltijapäätöksellään. Virantoimituksesta pidättäminen oli voimassa siihen saakka, kunnes A:n ajo-oikeus palautui. Virantoimituksesta pidättämisen ajanjakso oli A:lle palkatonta aikaa.

Työnantaja katsoi, että tilanteessa tuli sovellettavaksi kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (KVL) 47 §:n 3 momentti, jonka mukaan:

”...viranhaltija voidaan pidättää virantoimituksesta siksi ajaksi, kun viranhaltija ei voi hänestä johtuvasta syystä suorittaa asianmukaisesti virkatehtäviään.”

A teki viranhaltijapäätöksestä oikaisuvaatimuksen, mutta oikaisuvaatimuksen ratkaisija ei muuttanut työnantajan viranhaltijapäätöstä. A vei asian hallinto-oikeuteen, joka kumosi viranhaltijapäätöksen lainvastaisena. Hallinto-oikeus siis katsoi, että työnantajalla ei ollut lainmukaista oikeutta pidättää A virantoimituksesta pelkästään sillä perusteella, että häneltä oli väliaikaisesti evätty ajo-oikeus.

Hallinto-oikeuden päätöksen perusteluissa on muun ohella todettu, että A:n hoitaman viran (palomies) kelpoisuusehtona on ollut voimassa oleva BC-luokan ajo-oikeus. Kelpoisuusehto on kaupungin asettama ja sen täyttäminen on ollut KVL 6 §:n mukainen edellytys palomiehen virkaan ottamiselle. Tämä kaupungin asettama kelpoisuusedellytys ja sen menettäminen ei kuitenkaan yksistään tarkoita sitä, että A ei olisi kyennyt asianmukaisesti suorittamaan virkatehtäviään, kun huomioidaan ajo-oikeuden menettämisen väliaikaisuus ja se, että laissa tai asetuksessa ei ole säädetty palomiehen ammatin harjoittamisen edellyttävän voimassa olevaa ajo-oikeutta.

Hallinto-oikeus perusteli antamaansa päätöstä myös suhteellisuusperiaatteella. Suhteellisuusperiaatteessa säädetään hallintolain 6 §:ssä, jonka mukaan viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Periaatteen sisältö tarkoittaa, että viranomaisen toimen on oltava asianmukainen, tarpeellinen ja oikein mitoitettu sen tavoitteen kannalta, johon kysymyksessä olevalla toimella pyritään. Hallinto-oikeus siis katsoi, että ao. tapauksessa A:n virantoimituksen pidättämisen osalta suhteellisuusperiaatetta ei oltu noudatettu.

Edelleen hallinto-oikeus katsoi, että KVL 47 §:n 3 momenttia on lähtökohtaisesti tarkoitettu sovellettavan ajokiellossa olevaan viranhaltijaan vain tilanteissa, jossa viranhaltijan työtehtäviä ei voida kohtuudella järjestellä niin, että hän voi suoriutua niistä ilman ajo-oikeutta. A:n tapauksessa työnantaja ei kuitenkaan ollut edes yrittänyt järjestellä A:n työtehtäviä siten, että A olisi voinut tehtävät hoitaa puuttuvasta ajo-oikeudesta huolimatta.

Pelastuslaitokset ovat pääsääntöisesti isoja työnantajia. Hallinto-oikeuden päätös tarkoittaa sitä, pelastuslaitoksilla on varsin korkea velvollisuus järjestellä viranhaltijoidensa tehtäviä tilanteissa, joissa ajo-oikeus on väliaikaisesti menetetty. Hallinto-oikeuden päätös tarkoittaa myös sitä, että kenenkään Palomiesliiton jäsenen ei tarvitse alistua työnantajan painostuksen alla itse hakemaan palkatonta virkavapaata ajo-oikeuden menettämisen johdosta. Myöskään pitämättömiä lomiamia ei ole tarve sijoittaa ajo-oikeuden menettämisaikalle pelkästään ajo-oikeuden menettämisen johdosta.

Mikäli ajo-oikeuden menettäminen kestää työnantajan kannalta kohtuuttoman pitkään (useita kuukausia), työnantajalla voi olla oikeus virantoimituksesta pidättämiseen. Lisäksi työnantajalla saattaa olla oikeus virantoimituksesta pidättämiseen rattijuopumustapauksissa. Rattijuopumusta voitaneen pitää myös virantoimituksen ulkopuolella moitittavampana tekona ainakin ylinopeusrikkomuksiin verrattuna. Toki rattijuopumustapauksissakin työnantajan on noudatettava suhteellisuusperiaatetta, huomioitava ajokiellon pituus ja muutoinkin käytettävä tapauskohtaista kokonaisharkintaa.

Hallinto-oikeuden päätöksestä on kuitenkin helposti johdettava pääsääntö: ajo-oikeuden väliaikainen menettäminen ei tarkoita sitä, että työnantaja voi määrätä, saati painostaa, viranhaltijan palkattomalle virkavapaalle (pidättää virantoimituksesta). Tällainen mahdollisuus työnantajalla on vain aivan poikkeuksellisesti.

Ao. hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen.